

Miljökravsmodul: Nanomaterial (Nano material) - Anskaffning

Information till kravställaren

Kraven i denna miljökravsmodul kan ställas på nanomaterial. Vid behov av stöd kontakta hallbarhet@fmv.se.

I denna miljökravsmodul definieras vilken typ av krav som avses i vänster kolumn. "M" markerar ett miljökrav som kan användas för att materiel ska vara anpassad till försvarssektorns behov samt säkerställa försörjning över hela livscykeln.

Kravställaren kan ange modulens krav i verksamhetsåtagandespecifikationen (VÅS/SoW). Kravställaren måste själv göra bedömningen om var ett krav lämpligen ska placeras samt om det är relevant att ställa alla eller vissa av kraven utifrån upphandlingens art. Miljökravsmodulen ska endast ses som ett stöd i arbetet.

Obs! Direkt efter miljökravsmodulen följer viktig information om miljöpåverkan, relevanta lagar, miljökrav inom området. Läs denna information innan du använder kraven i modulen.

I enlighet med Reach (EG 1907/2006) och KIFS 2017:7 används begreppet "vara" [eng: "article"] respektive "kemisk produkt" [eng: "chemicals (substances and mixtures)"] i miljökravsmodulerna. Vid användning av kraven i VÅS eller TS går det bra att byta ut begreppet "vara" respektive "kemisk produkt" till motsvarande projektspecifikt begrepp.

Krav- typ		Miljökrav i VÅS/SoW	Text till svarsbilaga
	1	<u>Nanomaterial i kemiska produkter</u>	
M	1.1 Svenska	<p>Leverantören ska informera FMV/Försvarmakten om kemiska produkter innehåller nanomaterial.</p> <p>Informationen ska även innehålla de uppgifter som krävs enligt KIFS 2017:7, 17§.</p> <p>Undantag från att delge uppgifter enligt KIFS 2017:7, 17§:</p> <p>Om leverantören inte har tillgång till, och inte kan erhålla, någon eller några av de uppgifter som krävs enligt KIFS 2017:7 (17§), ska en motivering tillhandahållas varje saknad uppgift.</p>	
	1.1 English	<p>The supplier shall submit information if chemicals contain nanomaterial to FMV/Swedish Armed Forces.</p> <p>The information shall include the data required by KIFS 2017:7, 17§.</p> <p>Exemption to submit data according to KIFS 2017:7, 17§:</p> <p>If the Supplier do not have access, and cannot acquire, data points required by KIFS 2017:7, (17§), an explanatory statement shall be submitted for each missing data point.</p>	
	Hjälp text	<p><i>Till kravställare (röd text tas bort): Detta krav är för kemiska produkter och är anpassat för att FMV/Försvarmakten ska kunna genomföra den lagstadgade registreringen till Kemikalieinspektionens produktregister.</i></p>	

	2	<u>Nanomaterial i varor</u>	
M	2.1 Svenska	<p>Leverantören ska bifoga en förteckning över varor som innehåller kemiska ämnen i nanoformat*.</p> <p>Förteckningen ska innehålla information om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vilka ämnen i nanoformat som är tillsatta i varorna samt ämnenas kemiska namn/sammansättning, halt och, om så är möjligt CAS-nr eller motsvarande. • I vilken nanoform (t.ex. fullerener, nanopartiklar, nanorör) ämnena förekommer i varorna. • Om ämnena i nanoform är fria eller inbäddade i en matris. • I vilka delar av varan ämnena är tillsatta. • Vilken funktion nanomaterialet har i varan. • Information om hälso- och miljöeffekter av det aktuella nanomaterialet. • Information om läckage av nanomaterial sker. <p>*kemiska ämnen i nanoformat innebär partiklar som är <100nm i minst en dimension.</p>	<p>Uppfylls detta skall-krav? Ja/Nej</p> <p><u>Styrkande av krav:</u> <i>Leverantören ska bifoga en förteckning enligt kravet med anbudet alternativt förtydliga att varorna inte innehåller nanomaterial.</i></p>
	2.2 English	<p>The supplier shall enclose a declaration of all articles containing substances in nanoforms*.</p> <p>The declaration shall contain following information:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Which substances in nanoforms are added to the articles as well as the substances' chemical name/composition, concentration and, if possible, CAS-no or equivalent. • In which nanoform (e.g. fullerenes, nanoparticles, nanotubes) the substances occur in the articles. • If the substances in nanoform are free or embedded in a matrix. • In what parts of the article the substances are added. • What function the nanomaterial has in the article. • Information regarding health and environmental effect of the nanomaterial in question. • Information regarding leakage of nanomaterials. <p>* chemical substances in nanoform means particles that are <100nm in at least one dimension.</p>	<p>Is the shall-requirement fulfilled? Y/N</p> <p><u>Verification of fulfilment:</u> <i>The supplier shall enclose a declaration as specified in the requirement to the tender or alternatively clarify that the articles do not contain any nanomaterial.</i></p>
	Hjälptext	<i>Till kravställare (röd text tas bort): Detta krav är tillämpligt för varor.</i>	

Information om miljökrav:

Nanopartiklar kan ha andra egenskaper än samma ämne med större partikelstorlek. Olika nanoformer av ett ämne kan bete sig olika i miljön på grund av nanomaterialets specifika egenskaper, som till exempel nanoformens vattenlöslighet. Dessutom är kunskapen om nanomaterialens hälso- och miljöegenskaper mycket begränsad. Ofta saknas information om produkter/varor innehåller nanomaterial eller ej. Det är med den bakgrunden som det är viktigt att ställa informationskrav för att kunna vidta åtgärder utifall ny kunskap om att en viss sorts nanomaterial har negativ påverkan på hälsa och miljö skulle framkomma.

Det finns ingen entydig definition av nanomaterial inom EU. I denna modul har den svenska definitionen enligt KIFS 2017:7 valts. Läsaren bör dock vara uppmärksam att den skiljer sig något från EU-kommissionens rekommenderade definition (2022/C 229/01), se avsnitt Relevant lagstiftning för båda definitionerna.

Relevant lagstiftning:

Nanomaterial täcks in av allmänna kemikaliereregler för kemiska produkter och varor, som till exempel Reach-förordningen och CLP-förordningen. Det innebär att farliga egenskaper hos alla former av ett ämne, även nanoformerna, ska bedömas för att kunna visa att användningen är säker.

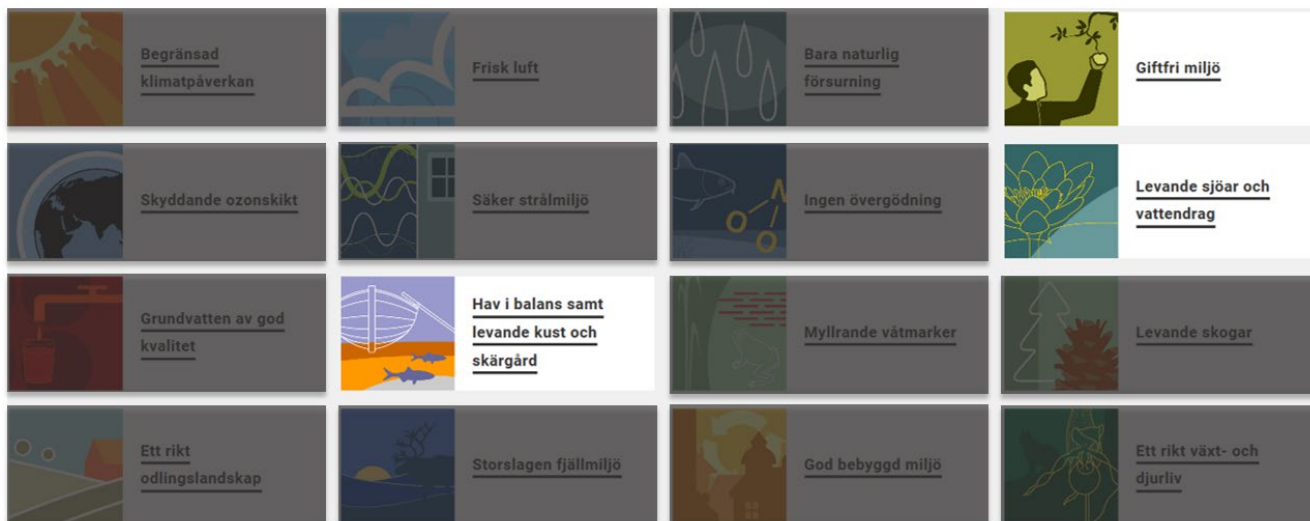
- Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:7) om kemiska produkter och biotekniska organismer.
Vid införsel av kemiska produkter ska dessa produkter registreras i Kemikalieinspektionens produktregister. Denna registrering kräver omfattande information om nanomaterial om det skulle förekomma i en kemisk produkt. Det är paragraf 17 och 18 som berör de informationskrav som ställs gällande nanomaterial vid produktregistreringar.
 - *Definition av nanomaterial enligt KIFS 2017:7: "Nanomaterial: ett avsiktligt tillverkat material som innehåller partiklar i fritt tillstånd eller i form av aggregat eller agglomerat och där minst 50 procent av partiklarna i antalsstorleksfördelningen har en eller flera yttre dimensioner i storleksintervallet 1–100 nm. Vad gäller fullerener, grafenflagor och nanorör betraktas dessa som nanomaterial även om de har en eller flera yttre dimensioner under 1 nm."*
- EU-kommissionens rekommenderade definition av nanomaterial (2022/C 229/01) har en annan lydelse:
 - *Definition av nanomaterial (2022/C 229/01) I: "Nanomaterial: ett naturligt, oavsiktligt framställt eller avsiktligt tillverkat material bestående av fasta partiklar som förekommer som enda beståndsdel eller som identifierbara partiklar i aggregat eller agglomerat och där minst 50 % av dessa partiklar i den antalsbaserade storleksfördelningen uppfyller minst ett av följande villkor:*
 - (a) Partiklarna har en eller flera yttre dimensioner i storleksintervallet 1–100 nm.*
 - (b) Partiklarna har avlång form, t.ex. stavar, fibrer eller rör, där två yttre dimensioner är mindre än 1 nm och den andra dimensionen är större än 100 nm.*
 - (c) Partiklarna har tallriksliknande form, där en yttre dimension är mindre än 1 nm och de andra dimensionerna är större än 100 nm.*
- Biocidförordningen EU nr 528/2012 har specifika krav för avsiktligt tillsatt nanomaterial, t.ex. en särskild riskbedömning för nanoformen och särskild märkning på förpackningen.

För intern styrning inom kemiområdet, se TjF Kemi - kemiska produkter och kemiska ämnen i varor.

Andra relevanta miljökravsmoduler:

- Se Drift- och underhållskemikalier
- Se Biocidprodukter och biocidbehandlade varor

Berörda nationella miljömål

Berörda globala hållbarhetsmål

